

Eriks Raisters manās atmiņās

Eriks Raisters dzimis Rankas pagastā pie Cēsīm. Latvijas Universitātē viņš studēja tautsaimniecību. Viņš neiestājās nevienā studentu organizācijā, bet bija viens no vadoņiem biedrībā "Zaļā vārna", kas pulcēja Rīgas bohēmas rakstniekus un gleznotājus. Visu mūžu viņš bijis redaktors - Latvijas pirmās neatkarības laikā kopā ar Kārli Rabācu laikrakstā *Rīts*, vācu laikā bija viens no *Tēvijas* redaktoriem, kara laikā laikrakstā *Daugavas Vanagi*. Bēgļu nometnē Augustdorfā viņš vadīja angļu zonas lielāko laikrakstu *Nedēļas Apskats*. ASV viņš līdz pat nāves stundai strādāja par redaktoru laikrakstā *Laiks*.

Ar Ēriku atkal satikos pēc kara Augustdorfā, kad biju jau beidzis medicīnas studijas un strādāju par bēgļu nometnes ārstu. Ēriks bija angļu zonas latviešu laikraksta *Nedēļas Apskats* redaktors un reizēm ievietoja tajā arī kādu manu dzejoli. Ēriks pats publicējās maz. "Nekad neklūsti par redaktoru. Redaktora trauksmais ikdienas darbs nokauj dzejnieku," viņš mani bridināja.

Augustdorfā tānī laikā bēgļu nometnē mita paliels bariņš mūsu literātu un teātrinieku, sevišķi pēc tam, kad no Blombergas uz turieni pārcēlās Mērbekas teātris. Tur bija Pēteris Aigars, Vilis Lesiņš, Elza Kezberē, teātrinieki Oļģerts Parnickis, Pēteris Lauks, dekorators Ēvalds Dajevskis ar kundzi Helgu Gobzini, Maiga Damroze, pianists Voldemārs Melķis un citi. Bija sācies lielais izceļošanas laiks.

Vairāki jau bij aizbraukuši - režisors Osvalds Uršteins ar kundzi, Kārlis Lagzdiņš, Nina Melnbārde, Rūdolfs Mucenieks. Mēs, palikušie, gaidījām savu kārtu un aiz gaŗa laika reizēm uzdzivojām. Mūsu barvedis tāpat kā vecos labos "Zaļās vārnas" laikos Rīgā bija Ēriks - stiķu, niķu un humora pilns. Ēriks ierosināja, ka mums pēc buršu parauga jādibina sava brālība. Ne-

varejām izšķirties, vai to saukt par "Fraternitas Flederonia" vai "Prakvastonia". Beigās nolēmām saukties "Prakvastonia". Tāpat kā buršiem, mums bija vajadzīgas arī savas trīs krāsas. Un prakvastoņu prakvasta (kā iesaucām Ēriku) ierosmē izvēlējāmies trīs krāsas - melns, melns, melns.

"Pašreiz paskats uz dzīvi tādā trūvīgā, tāpēc krāsas tādas. Kad atgriezīsimies Latvijā, tad varbūt pārmainīsim uz zeltu, rozā un balts," skaidroja Ēriks.

Tā vienmuļā un pelēkā bēgļu nometnes dzīvē pagāja vienos priekos. Pienāca izceļošanas reize arī man. Tiku līdz Vēntorfai - pēdējam pārbaudes punktam. Tur priekšā tai pašā reizē bija arī Ēriks ar sievu Ēlviru un Oļģerts Parnickis. Nometnes ārsti tur bija mani draugi, karabiedri Dr. Jānis Kļaviņš (saukts "maziņš" viņa lielā auguma un varenās balss dēļ) un Dr. Juris Mangulis. Protams, atvadības atkal bija kopīgi jānosvēta. Tās esmu aprakstījis romānā "Baltā pils".

Tiku līdz Gronai, bet pēdējā dienā pirms kāpšanas uz kuģa, lai izceļotu uz ASV mūs, bijušos kaŗavīrus, aizturēja. Mani norīkoja par ārstu uz itāļu kuģa, kas veda dipiņšus uz Austrāliju. Uz Ameriku tiku tikai pēc gada. Uzzināju, ka Ēriks atkal kļuvis par avižnieku, šoreiz Ņujorkā *Laika* redakcijā. Sākām sarakstīties. Saņēmu priecīgo ziņu, ka Ērikam un Ēlvirai atskrējusi meita Rasma. Abi likās kļuvuši nopietnāki, kā jau ģimenes cilvēki, kam jāaudzina bērns. Vienā otrā vēstulē Ēriks aicināja atbraukt uz Ņujorku - jāsapulcinot taču vecie prakvastoņi, kas izklīduši kur kurais, daži mitot turpat Ņujorkas pievārtē vai Vašingtonā, un tad prakvastoņu jampamps atkal tiks godā celts. Diemžēl tas vairs nekad neizdevās...

Tagad Ēriks un Ēlvira Raisteri atdusas dzimtenes smiltājā, bet es vēl atmiņās dzirdu Ēriku dziedam sentimentālo A. Čaka dziesmu, kas Ērikam bija viena no mīļākām:

*Un kad apklusis ilgas un alkas,
Ne vairs raudāt man gribas,
ne smiet,
Tad es sēdēšu kaut kur uz malkas,
Un ir labi, ka gaŗām viss iet...*

Kārlis Zvejnieks

Eriks Raisters

2005.04.16 Laiks